

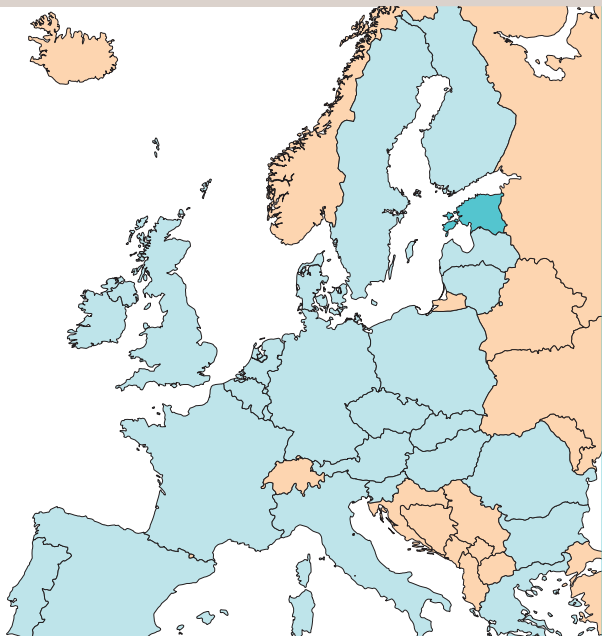
EESTI. ARVE JA FAKTE 2013

Sisukord

1	Eesti Vabariik	2
2	Loodus	4
3	Rahvastik	6
4	Kultuur	10
5	Rahvatervis	12
6	Haridus	16
7	Tööturg	18
8	Tööjõukulu ja palk	22
9	Sisemajanduse koguprodukt	24
10	Rahandus	28
11	Väliskaubandus	34
12	Tööstus	38
13	Põllumajandus	42
14	Energeetika	44
15	Innovatsioon	46
16	Infotehnoloogia	48
17	Turism	52
18	Andmeallikad. Veebilehekülgi Eesti kohta	54

Eesti Vabariik

Rahvaarv	1 318 000
Pindala	45 227 km ²
Rahaühik	euro
Pealinn	Tallinn
Haldusjaotus	15 maakonda, 226 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 33 linna ja 193 valda
Saarte arv	1521
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (Eestile kuuluv osa 1529 km ²) Võrtsjärv, 271 km ²
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m
Õhutemperatuur	Aastakeskmine +5,6 °C, jaanuaris -3,7 °C, juulis +17,9 °C (2012)

Eesti on parlamentaarne vabariik. Riigipea on president, kes valitakse ametisse viieks aastaks. Praegune president on Toomas Hendrik Ilves, kes valiti 29. augustil 2011 ametisse uueks ametiajaks.

Eesti seadusandlik kogu on Riigikogu, ühekojaline parlament, kelle 101 liiget valitakse ametisse neljaks aastaks. Riigikogu XII koosseis valiti 6. märtsil 2011.

Eesti Vabariik kuulutati välja 24. veebruaril 1918. Sama aasta novembris algas Vabadussõda, mis lõppes 2. veebruaril 1920 Tartu rahulepingu allakirjutamisega. Rahulepinguga tunnustas Nõukogude Venemaa Eesti Vabariigi iseseisvust. 22. septembril 1921 sai Eesti Rahvasteliidu liikmeks.

Teise maailmasõja käigus kaotas Eesti iseseisvuse. Esmalt okupeeris Eestit Nõukogude Liit (1940–1941), seejärel Saksamaa (1941–1944). 1944. aasta sügisel liideti Eesti ligi 50 aastaks Nõukogude Liiduga. Aastakümneid kestnud okupatsiooniperiood päädis laulva revolutsiooniga 1988. aastal ning iseseisvuse taastamisega 20. augustil 1991.

Eesti Vabariik on ÜRO liige alates 17. septembrist 1991, NATO liige alates 29. märtsist 2004 ja Euroopa Liidu liige alates 1. maist 2004. Alates 9. detsembrist 2010 on Eesti Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) täisliige.

Eesti võttis 1. jaanuarist 2011 kasutusele euro. Sellega sai Eestist Euroopa Liidu 17. liikmesriik, kus on kasutusel ühisraha euro.

Eesti riigikeel on eesti keel. Rahvuslipp on sinimustvalge trikoloor.

Eesti rahvuslill on rukkilill, rahvuslind suitsupääsuke ja rahuskivi paekivi.

Eesti riigivapil on kolme sinise lõvi kujutis kuldsel kilbil.

2 Loodus

Eesti loodus on mitmekesine, sest asub mandrilise ja merelise kliima piirilal. Iseloomulikud on poollooduslikud kooslused, sood, ulatuslikud metsaalad, jõed ja järved. Eesti asub lindude Ida-Atlandi rändeteel, märgala Matsalu rahvuspark on rändlindudele üheks tähtsaimaks peatuspaigaks.

Eestis on kombeks valida aasta puu, lind ja loom. Algatuse eesmärk on tutvustada avalikkusele Eesti looduse eriomadust ja aidata seeläbi kaasa liikide kaitsele. 2013. aasta puu on harilik lodjapuu, lind nurmkana ning loom hunt. 2012. aastal hinnati hundi pesakondade arvuks 31.

Looduse sõbrad leiavad Eestist huvitavaid püüdkooslusi, näiteks ranna-, lammi- ja puisniidud ning loopealsed. Püüdkooslused teeb eriliseks vaatamata majandustegevusele säilinud suur liigirikkus: Laelatu puisniidul Läänemaal loendati ühel ruutmeetril 76 taimeliiki. Püüdkoosluste püsivuse tagab nende majandamine, mis tähendab peamiselt niitmist ja karjatamist. Alates 2007. aastast on toetusrahade abil hooldatud poollooduslike koosluste pindala kasvanud; 2008. aastal oli see 17 700 ha, 2010. aastal juba 23 000 ha, hõlmates 0,5% Eesti pindalast.

Riigimetsa Majandamise Keskus rajas 2012. aastal Eesti kooslusi põhjalõunasuunaliselt läbiva matkaraja kogupikkusega 370 km, mis ulatub Lahemaa rahvuspargist kuni Eesti-Läti piiriküla Iklani. Matkarada läbib kuut maakonda, kahte rahvusparki (Lahemaa ja Soomaa rahvuspark) ning üheksat kaitseala.

Eestis on 2012. aasta seisuga 17 rahvusvahelise tähtsusega märgala, millest tuntuimad on Matsalu, Lahemaa ja Soomaa rahvuspark. Märkimisväärsed on mujal Euroopas hääbumas olevad soo-alad (suurim Puhatu soostik 468 km²), mida on Eesti pindalast veidi üle 5,5%. Soo-aladest on enim säilinud rabad (umbes 70% ulatuses).

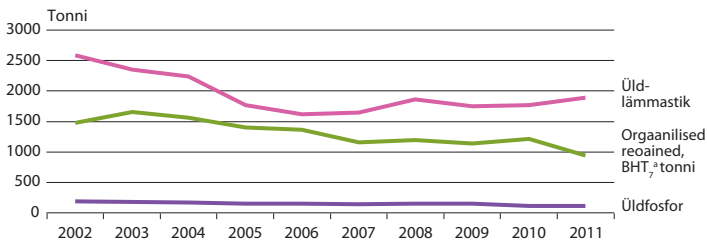
Rahvusvahelise veealase koostöö aasta raames väärib märkimist ka see, et valdavalt saab Eesti aladel kasutada tarbeveena põhjavett. Vaid Tallinnas ja Narvas on kasutusel pinnavesi. Viimasel aastakümnel on renoveeritud ja rajatud mitmed heitveepuhastid ning loodusesse lastava heitvee reostuskoormus on oluliselt vähenenud.

Kaitsealad ja Oandu-Ikla matkarada, 2012

Allikad: Statistikaamet, Keskkonnateabe Keskus, Riigimetsa Majandamise Keskus

Heitvee reostuskoormus, 2002–2011

^a Hapniku kogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagundamiseks seitsme päeva jooksul

3 Rahvastik

1. jaanuaril 2012 elas Eestis 1,318 miljonit inimest, mille järgi oleme Euroopa Liidus (EL) rahvaarvu väiksuselt neljandal kohal Malta, Luksemburgi ja Küprose järel. Suurima rahvaarvuga EL-i riigist Saksamaast on Eesti rahvaarv 62 korda väiksem ja kogu EL-i rahvastikust moodustab Eesti 0,26%.

Eesti on muu Euroopaga võrreldes hõredalt asustatud maa, kus ühel ruutkilomeetril elab keskmiselt 31 inimest. Linnades elab 68% rahvastikust, pealinnas Tallinnas 31%. Pealinna piirkonnas elab 43% siinsest rahvastikust. Kuna Tallinn ja selle ümbrus on endiselt suurim siserände sihtkoht, on viimase kümne aastaga pealinna piirkonna rahvaarv kasvanud 4%.

Eesti rahvaarv on kogu viimase iseseisvusaja kestel vähenenud. Rahvaarvu muutust mõjutavad loomulik iive ja välisränne. Loomulik iive on viimased kümme aastat kasvanud ja oli 2010 isegi 35 inimesega positiivne, kuid 2011 langes tagasi miinusesse 565 inimese võrra. libe tõus on tingitud nii sündide arvu kasvust kui surmade arvu vähenemisest. Sündide arv jõudis kõrgeimale tasemele 2008. aastal. Pärast seda on sündide arv mõnevõrra langenud. Surmade arv on jätkuvalt vähenenud, mida näitab ka oodatava eluea pidev tõus. Sündide arv on küll kõrgem kui möödunud kümnendil, kuid summaarne sündimuskordaja Eestis oli 2011. aastal 1,52, mis jääb alla taastetaseme (2,1 last naise kohta).

Teine rahvastikuprotsess, mis muudab rahva arvukust, on ränne. Eesti on välisrände tõttu rahvastikku kaotav riik. Sisserändajate arv on võrreldes viimase kümnendi esimese poolega mõnevõrra kasvanud ja ulatub ligi 4000 inimeseni. Samas on ühtlaselt kasvanud väljaränne, mis oli 2011. aastal 6200 inimest. Selle tõttu on rändesaldo 2011. aastal –2500. Sisserännanute lähteriigid on Venemaa ja Soome, väljarände peamised sihtkohad on Soome ja Suurbritannia.

2011. aastal sõlmiti tuhande elaniku kohta 4,1 abielu ja lahutati 2,3 abielu. Keskmine vanus meeste ja naiste esmaabiellumisel on aasta-aastalt tõusnud ja jõudnud 2011. aastaks meestel ligikaudu 31 ja naistel 28 eluaastani.

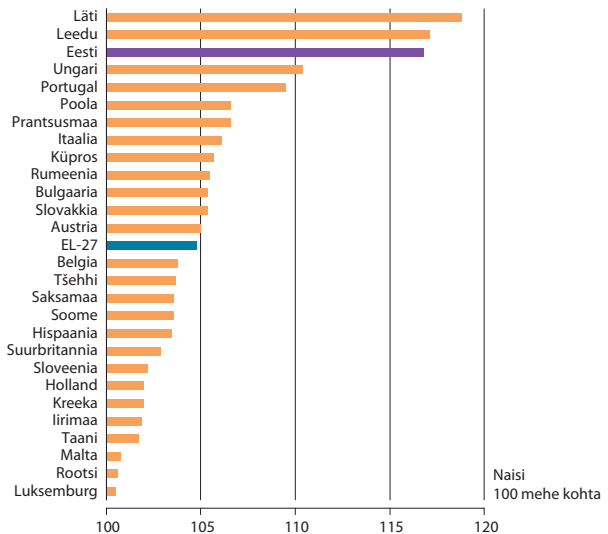
MÕISTED

Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe.

Summaarne sündimuskordaja – keskmine sünnitatud laste arv naise kohta sama aasta sündimustaseme juures

Rahvastik Euroopa Liidus soo järgi, 2012

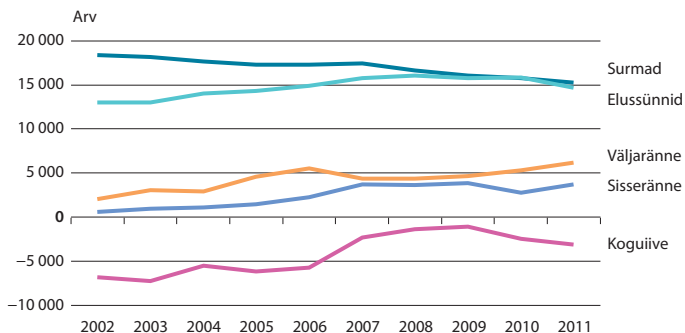
Rahvastik, 1. jaanuar 2012

	Kokku	Mehed	Naised
Rahvaarv	1 318 005	610 318	707 687
kuni 14-aastased	206 130	106 112	100 018
15–64-aastased	882 289	428 624	453 665
65-aastased ja vanemad	229 498	75 537	153 961
vanus teadmata	88	45	43
linnaliste asulate rahvastik	893 232	399 258	493 974
maa-asulate rahvastik	424 773	211 060	213 713
Oodatav eluiga sünnimomendil, 2011	76,3	71,1	81,1
Rahvastik, %			
kuni 14-aastased	15,6	17,4	14,1
15–64-aastased	66,9	70,2	64,1
65-aastased ja vanemad	17,4	12,4	21,8
eestlased	69,1	70,0	68,3
venelased	25,4	24,5	26,2
muud rahvused	5,5	5,5	5,5
linnaliste asulate rahvastik	67,8	65,4	69,8
maa-asulate rahvastik	32,2	34,6	30,2

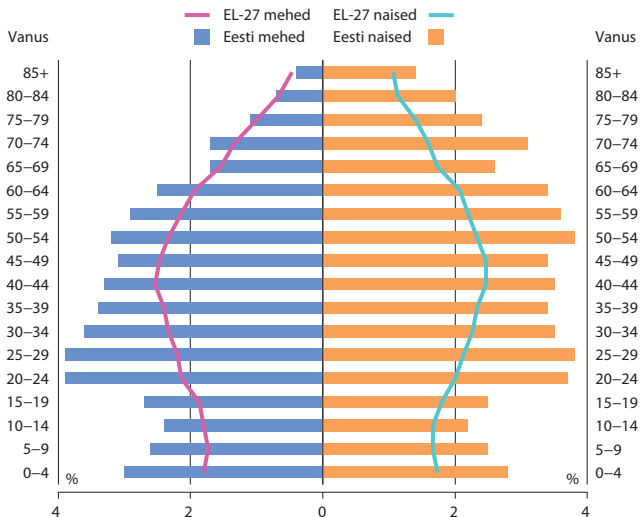
Rahvastikusündmused, 2011

	Kokku	Mehed	Naised
Elussünnid	14 679	7 555	7 124
Surmad	15 244	7 483	7 761
Loomulik iive	-565	72	-637
Sisseränne	3 709	2 132	1 577
Väljaränne	6 214	2 937	3 277
Välisrände saldo	-2 505	-805	-1 700

Sünnid, surmad ja ränne, 2002–2011

Eesti ja Euroopa Liidu rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2012

2013 on Eestis kultuuripärandi aasta. Kui kultuuripärand on varem tähendanud peamiselt ainelist kultuuripärandit, siis tänapäeval on see laienenud ka kultuuriväärtuslikule keskkonnale ja vaimsele kultuuripärandile, mis tähendab elavaid kultuuritraditsioone.

Üks oluline vaimse kultuuripärandi osa on meie murded ja murrakud. 2011. aasta rahvaloenduse andmeil oskab mõnda murret 14,6% eesti keelt emakeelena kõnelevatest inimestest. Neist 21% kõneleb põhjaeesti murdeid, 78% lõunaeesti murdeid ja 1% Kirde-Eesti rannikumurret.

Kultuuriharrastajate üldine osatähtsus on aastate jooksul tõusnud. Kui 2004. aastal oli mõni kultuuriharrastus 31%-l 15–74-aastastest elanikest, siis 2010. aastaks juba 38,5%-l, mis on ligi 397 000 inimest (169 000 meest ja 227 000 naist). Võrreldes 2004. aastaga oli filmiga tegelejate arv 2010. aastaks kasvanud 11 protsendipunkti (2010. aastal tegeles filmiga 155 000 inimest) ja kujutava kunstiga tegelejate arv 6 protsendipunkti (132 000). Samas oli 4,8 protsendipunkti langenud tantsu ja laulmist harrastajate arv (vastavalt 107 000 ja 112 000) ning 4,9 protsendipunkti näitlemist harrastajate arv (16 000).

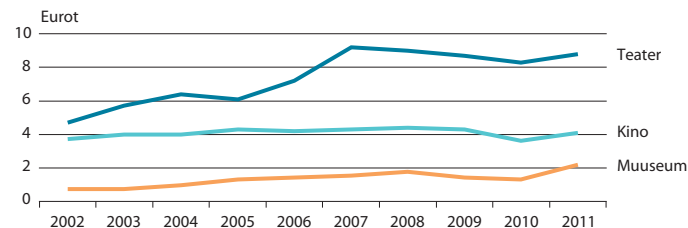
Kultuuriliste tegevustega tegelejate poolest on Eesti rahvas Euroopas esirinnas. Viimastel andmetel on kultuuriharrastajaid Eestist rohkem üksnes Rootsis.

Kultuuriasutused ja nende külastused, 2011

	Kultuuri- asutused	Külastused, tuhat
Muuseumid	248	2 666
koduloomuuseumid	94	358
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	53	614
kunstimuuseumid	20	431
Rahvaraamatukogud	563	6 360
Kinod	53	2 347
Teatrid	34	1 008
riigi- ja linnateatrid	12	834
muud riiklikku toetust saavad teatrid	22	175

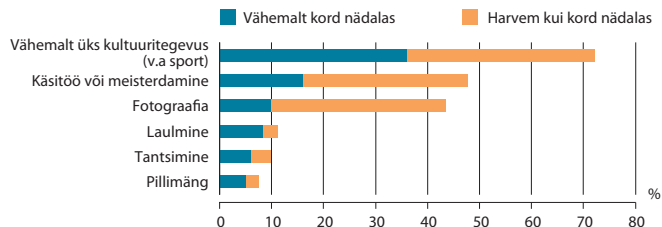

Teatri-, kino- ja muuseumipiletite keskmised hinnad^a, 2002–2011

^aRiigi- ja linnateatrid

Populaarsemate kultuurialade harrastajad aktiivsuse järgi (osatähtsus vähemalt 10-aastasest), 2009–2010

5 Rahvatervis

Alates 2009. aastast on Eestis tervishoiutöötajate arv vähenenud. 2011. aastal oli 15 969 tervishoiutöötajat. Järjest rohkem Eesti arste leiab tööd mujal. Aastatel 2004–2012 on 2643 tervishoiutöötajat Eesti Tervishoiuametist välja võtnud kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid, mis on vajalikud välismaal töötamiseks. Dokumente on väljastatud õendusvaldkonna töötajatele 1192, arstidele 1114, hambaravi osutajatele 288 ning ämmaemandatele 49.

2011. aastal suurenes mõningal määral arsti ambulatoorsete vastuvõttude arv. Keskmiselt oli 6,2 ambulatoorset vastuvõttu inimese kohta, sealhulgas 3,2 perearsti vastuvõttu. 2010. aastal olid vastavad arvud 6,0 ja 3,0 vastuvõttu elaniku kohta. Samas on koduvisiitide arv järjest vähenenud. 2011. aastal oli 75 954 külastust, mis on varasema aastaga võrreldes ligi kolme tuhande võrra vähem. Haiglas viibiti 2011. aastal 241 980 korda, kokku 1 878 519 päeva.

Rahvatervise taset iseloomustab oodatav eluiga. Viimase kümnendiga on oodatav eluiga sünnimomendil (keskmine eluiga) pikenenud meestel kuue ja naistel nelja aasta võrra. Suure osa meeste keskmise eluea kasvust annab õnnetusjuhtumite ja muude väliste surmapõhjuste vähenemine. 2011. aastal oli meeste keskmine eluiga 71 ja naistel 81 eluaastat. Oodatava eluea vahe meestel ja naistel väheneb vanuse kasvades. 65 aasta vanuseks saanud mees elab keskmiselt peaaegu 80 ning naine 84 aasta vanuseks. 2010. aasta seisuga on Euroopa Liidu keskmine vastavalt 82,5 ja 86 aastat.

Oodatava eluea kõrval on oluline ka tervena elatud aastate arv, mis on meestel ja naistel peaaegu erinevusega: nii 65-aastaseks saanud mees kui ka naine elab tervena veel 5,6 aastat. Euroopa Liidus on see nii meestel kui naistel keskmiselt 8,6 aastat.

Eestis on kõige sagedasem surmapõhjus vereringeelundite, sh südamehaigused. 2011. aastal oli 46% meeste ja 62% naiste surmadest põhjustatud vereringeelundite haigustest. Järgnevad kasvajaist põhjustatud surmad (24%). Kolmandal kohal on õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad, mis põhjustasid 2011. aastal 12% meeste ja 3% naiste surmadest.

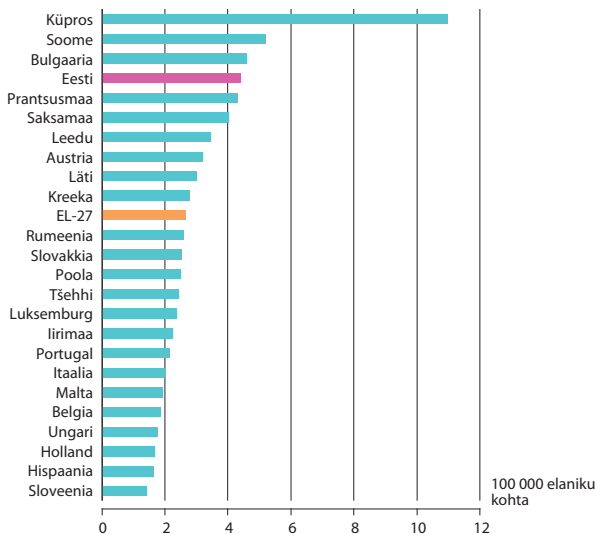
MÕISTED

Oodatav eluiga teatud vanuses – sellesse vanusesse jõudnud isiku keskmiselt elada jääv aastate arv, kui suurem vanuseti jääks samaks nagu vaadeldaval aastal. Oodatav eluiga sünnimomendil on käsitletav keskmise elueana.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, mis on arvutatud elanikkonna standardse vanusjaotuse jaoks, et kõrvaldada rahvastiku tegeliku soo-vanuskoosseisu mõju

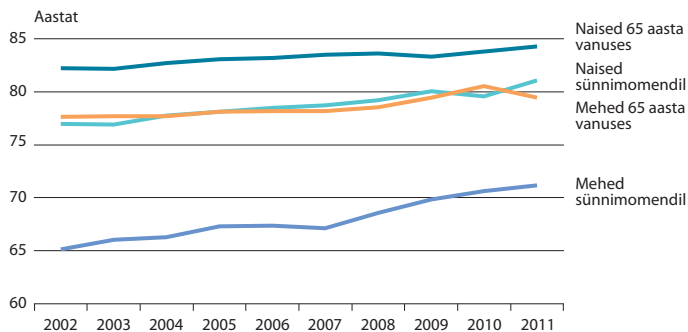

Haiglad Euroopa Liidus, 2010^a

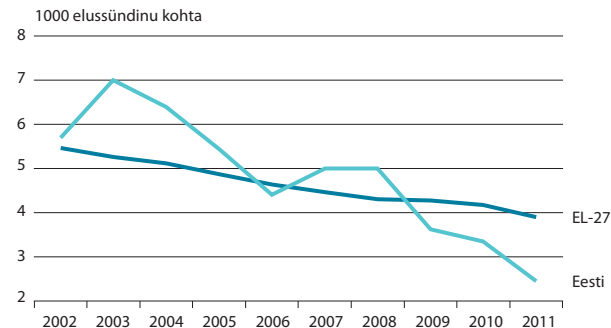

^a 2010. aasta või viimased võimalikud andmed. Rootsi, Taani ja Suurbritannia kohta andmed puuduvad

Oodatav eluiga sünnimomendil ja 65 aasta vanuses, 2002–2011

Imikusurmad Eestis ja Euroopa Liidus, 2002–2011

Tervishoiutöötajad, 2011. aasta lõpp

	Tervishoiutöötajad	10 000 elaniku kohta
Arstid	4 369	32,6
perearstid	864	6,4
Hambaarstid	1 182	8,8
Õendustöötajad	8 508	63,5
Proviisorid	832	6,2

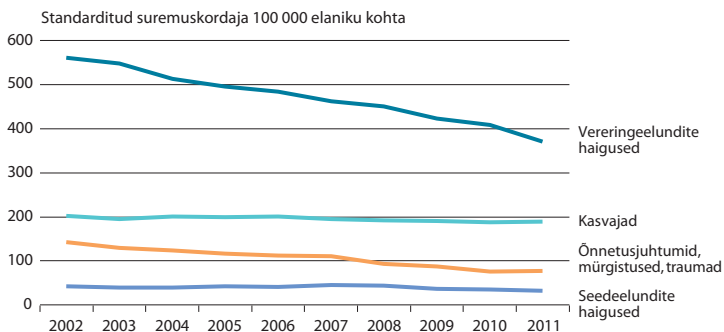
Ambulatoorne arstiabi, 2011

	Arsti vastuvõttud, tuhat	Elaniku kohta
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud	8 355	6,2
perearsti vastuvõttud	4 256	3,2
Hambaarsti vastuvõttud	1 427	1,1
Arsti koduviisiidid	76	0,1
perearsti koduviisiidid	70	0,1

Statsionaarne arstiabi, 2011

	Arv	10 000 elaniku kohta
Ravivoodid	7 165	53,5
Hospitaliseeritud haiged	241 980	1 806,3

Peamised surmapõhjused, 2002–2011

6 Haridus

Eestis oli 2011/2012. õppeaasta alguses 623 tasemeharidust pakkuvat õppeasutust ja neis õppis kokku 237 600 õpilast: 143 000 omandas üldharidust, 27 000 kutseharidust ja 67 600 kõrgharidust.

Koolieelsetes lasteasutuses käis 2011. aastal 66 200 last, mis on ligi 2000 võrra rohkem kui aasta varem ja 16 600 võrra rohkem kui kümme aastat tagasi. Koolieelsete lasteasutuste arv on viimase kümne aastaga suurenenud 596-lt 643-ni. 2011. aastal käis kõigist Eesti 1–6-aastastest lastest koolieelsetes lasteasutuses 72%.

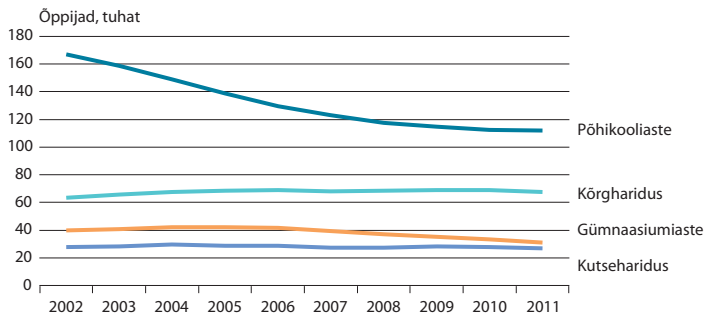
Kümne aasta taguse ajaga võrreldes on kahanenud õpilaste arv põhikooli- ja gümnaasiumiastmes. 2011. aasta sügisel läks esimesse klassi 13 260 last, mis on 612 last rohkem kui aasta varem. Lähiaastatel esimesse klassi minejate prognoositav arv kasvab ja gümnaasiumiastmes õpilaste arv tõenäoliselt väheneb. Kõrgharidust andvates koolides on õpilaste arv kasvanud. Peale kohalike õppis Eestis 2011/2012. õppeaastal enam kui 1500 välisüliõpilast. Eelmise õppeaastaga võrreldes oli neid ligi 300 ja üle-eelmise õppeaastaga võrreldes 500 võrra rohkem.

Strateegia „Euroopa 2020“ hariduse valdkonnas on üks Eesti seatud eesmärke, et aastaks 2020 omandab kolmanda taseme hariduse vähemalt 40% 30–34-aastastest. 2011. aastal oli selle näitaja väärtus Eestis 40,3%.

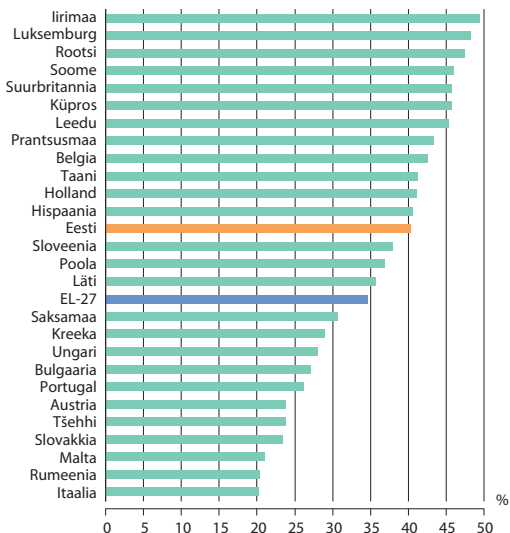
Õppijad tasemehariduse järgi, 2011 (tuhat)

	Kokku	neist naisõppurid
Põhikooliaste	112,0	54,1
Gümnaasiumiaste	31,0	17,6
Kutseharidus	27,0	12,0
Kõrgharidus	67,6	40,0

Õppijad tasemehariduses, 2002–2011

30–34-aastaste kolmanda taseme hariduse omandanute osatähtsus Euroopa Liidus, 2011

2008. aastal alanud majanduskriisi tõttu vähenes tööhõive järgmisel kahel aastal kiiresti ja 2010. aastal kasvas töötus Eesti taasiseseisvusaja kõrgeimale tasemele. 2011. aastal paranes olukord tööturul märkimisväärselt ja 2012. aastal positiivsed arengud jätkusid.

Eurostati andmetel on Eesti kaks viimast aastat olnud Euroopa Liidu kiireima tööpuuduse vähenemisega riik. Vaatamata sellele jäi 2011. aastal töötuse määr Eestis (12,5%) siiski veel EL-i keskmisega (9,7%) võrreldes märkimisväärselt suuremaks ja alles 2012. aastal langes alla selle. 2012. aastal vähenes töötuse määr Eestis 10,2%-ni ja kasvas samal ajal EL-is 10,5%-ni. Töötus kasvas kõige rohkem EL-i lõunapoolsetes riikides (Kreekas, Hispaanias, Portugalis, Küprosel, Itaalias). Sarnaselt Eestile vähenes töötus kiiresti ka Lätis ja Leedus.

Kahel viimasel aastal on olukord tööturul paranenud, kuid jätkuv probleem on pikaajaline töötus. Pikaajaliste töötute osatähtsus töötute hulgas kasvas 45%-st 2010. aastal 57%-ni 2011. aastal. 2012. aastal pikaajalise töötuse osatähtsus veidi vähenes – aasta või kauem oli tööd otsinud 54% töötutest. Esmakordselt pärast kolmeaastast kasvu vähenes 2012. aastal väga pikaajaliste töötute (tööd otsinud kaks aastat või kauem) arv, kuid nende osatähtsus töötute hulgas kasvas siiski jätkuvalt ja tõusis 33%-ni (2011. aastal 32%, 2010. aastal 17%).

Euroopa Liidu tööhõivestrateegias on seatud eesmärk tõsta 20–64-aastaste tööhõive määr 2020. aastaks vähemalt 75%-ni. Sellest kõrgem oli tööhõive määr Eestis juba aastatel 2006–2008, majanduskriisi ajal aga langes paraku eesmärgist allapoole ja vaatamata tööhõive kasvule kahel viimasel aastal jäi eesmärgist madalamaks ka 2012. aastal (71,7%). Tööhõive, mis majanduskriisi ajal vähenes rohkem meeste hulgas, pärast seda ka kasvas rohkem meeste hulgas. 2012. aastal oli 20–64-aastaste meeste tööhõive määr 74,4% ja naistel 69,1%.

Kahel viimasel aastal kasvas primaar- ja tertsiaarsektoris hõivatute arv. Sekundaarsektori tööhõive kasvas märkimisväärselt 2011. aastal, kuid 2012. aastal veidi vähenes; seda eelkõige töötlevas tööstuses hõivatute arvu kahanemise tõttu.

MÕISTED

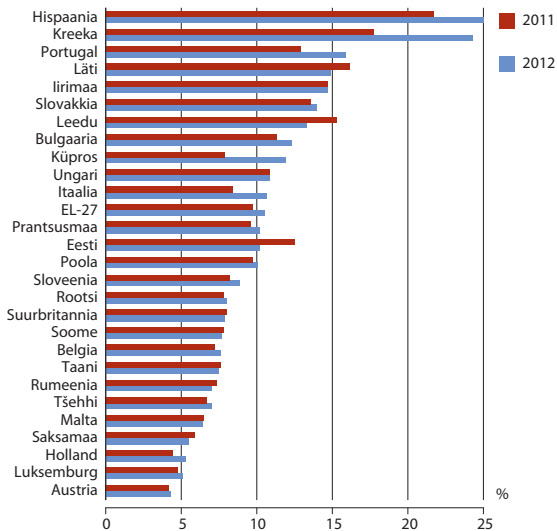
Primaarsektor – põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük.

Sekundaarsektor – tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, jäätmekäitlus, ehitus.

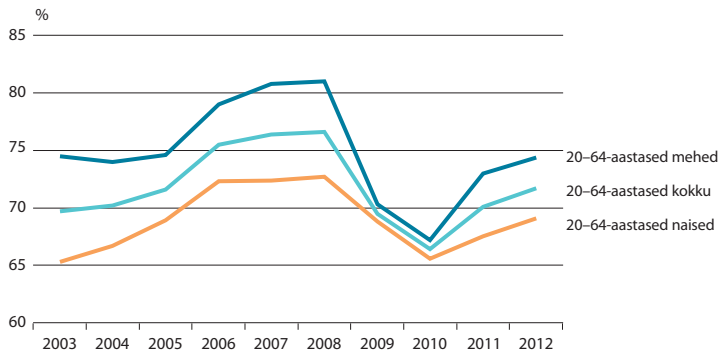
Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms

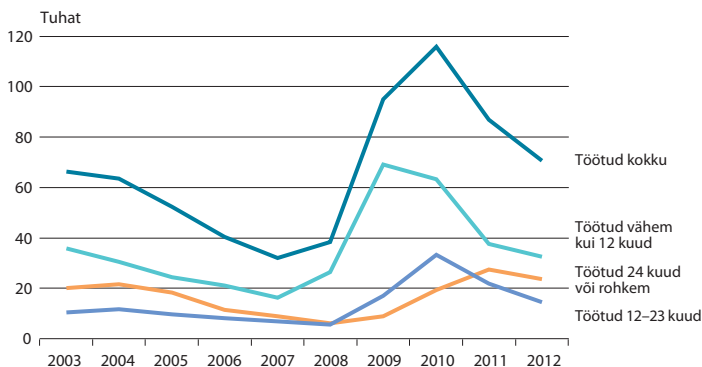
Töötuse määr Euroopa Liidus, 2011, 2012

Tööhõive määr, 2003–2012

Töötud töötuse kestuse järgi, 2003–2012

15–74-aastaste hõiveseisund, 2012

	Kokku	Mehed	Naised
15–74-aastased kokku, tuhat	1 024,3	481,0	543,2
Tööjõud, tuhat	695,0	348,0	347,0
hõivatud, tuhat	624,4	309,6	314,8
primaarsektor	29,1	20,8	8,3
sekundaarsektor	194,2	138,6	55,6
tertsiaarsektor	401,1	150,2	250,8
linnaline asula	443,0	214,4	228,6
maa-asula	181,4	95,2	86,2
avalik sektor	165,4	52,9	112,5
erasektor	459,0	256,7	202,3
eestlased	436,0	218,0	218,0
mitte-eestlased	188,4	91,6	96,8
töötud, tuhat	70,5	38,4	32,2
vähem kui 6 kuud	23,1	12,4	10,7
6–11 kuud	9,3	4,8	4,5
12 kuud või rohkem	38,2	21,2	17,0
24 kuud või rohkem	23,6	12,8	10,8
Mitteaktiivsed, tuhat	329,3	133,0	196,3
õppimas	92,7	45,8	46,9
haiged või vigastusega	54,2	28,6	25,5
hoolitsevad laste või teiste pereliikmete eest	43,8	3,2	40,6
pensionialised	120,0	42,8	77,2
heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	7,4	4,2	3,2
muu põhjus	11,3	8,4	2,8
Tööjõus osalemise määr, %	67,9	72,3	63,9
Tööhõive määr, %	61,0	64,4	57,9
Töötuse määr, %	10,2	11,0	9,3

8 Tööjõukulu ja palk

Statistikaameti kvartaliuuringu andmetel jätkus 2010. aastal alanud keskmise tööjõukulu kasv töötaja kohta kuus ka 2011. aastal (5,8%). 2010. ja 2011. aasta võrdluses suurenes tööjõukulu töötaja kohta kõige enam kinnisvaraalas tegevuses (11,2%) ja vähenes ainult muudes teenindavates tegevustes (-5,2%). Võrreldes 2002. aastaga kasvas tööjõukulu töötaja kohta 2011. aastaks 2,1 korda.

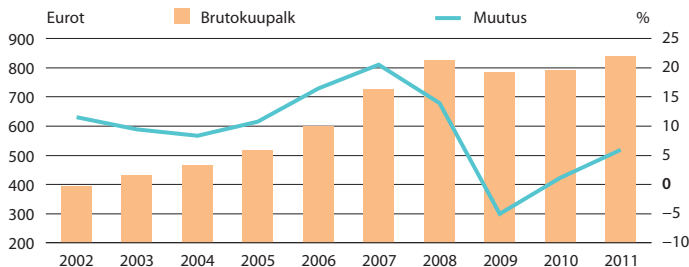
Tööjõukulu üks komponent on palgatöötaja brutokuupalk. Võrreldes 2002. aastaga kasvas keskmine brutopalk kümne aasta jooksul 2,1 korda. 2011. aastal tõusis aastakeskmine brutokuupalk 5,9% ja ületas ühtlasi seni kõrgeima 2008. aasta palgataseme.

Enim tõusis keskmine brutopalk 2011. aastal kinnisvaraalas tegevuses (11,4%), mis oli aga tingitud madalast võrdlusbaasist: 2010. aastal langesid sellel tegevusalal palgad kõige enam. 2011. aastal langes keskmine brutopalk ainult muudes teenindavates tegevustes (-4,8%).

2011. aastal oli keskmine brutokuupalk avalikus sektoris 853 eurot ja era-sektoris 834 eurot, mis tähendas mõlemas sektoris aastatagusega võrreldes keskmise brutopalga tõusu (vastavalt 3,9% ja 6,8%).

Reaalpalk pöördus pärast 2009. ja 2010. aastal toimunud langust taas tõusule. Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, tõusis 2011. aastal 0,9%.

Keskmine brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 2002–2011

MÕISTED

Tööjõukulu – kulutused, mida tööandja teeb töötajatele

Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusala järgi, 2011

Tegevusala	Bruto- kuupalk, eurot	Tööjõu- kulu, eurot	Muutus võrreldes eelmise aastaga, %	
			Bruto- kuupalk	Tööjõu- kulu
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	698	943	4,6	4,6
Mäetööstus	1 084	1 471	10,2	9,7
Töötlev tööstus	799	1 083	5,9	5,6
Elektrienergia ja gaasiga varustamine	1 190	1 627	7,0	7,3
Veevarustus; jäätmekäitlus	833	1 136	3,3	3,9
Ehitus	847	1 148	6,2	6,2
Hulgi- ja jaekaubandus	798	1 079	10,7	10,7
Veondus ja laondus	836	1 133	1,3	1,1
Majutus ja toitlustus	519	702	2,8	2,8
Info ja side	1 396	1 903	7,5	7,2
Finants- ja kindlustustegevus	1 390	1 924	5,4	6,1
Kinnisvaraalne tegevus	603	813	11,4	11,2
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	1 039	1 404	5,3	5,5
Haldus- ja abitegevused	769	1 036	6,4	5,9
Avalik haldus ja riigikaitse	988	1 341	3,5	3,4
Haridus	713	965	2,1	2,2
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	841	1 133	5,3	5,2
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	666	901	5,2	5,0
Muud teenindavad tegevused	467	631	-4,8	-5,2
TEGEVUSALADE KESKMINE	839	1 137	5,9	5,8

9 Sisemajanduse koguprodukt

2012. aastal kasvas sisemajanduse koguprodukt (SKP) Euroopa Liidu liikmesriikidest kõige kiiremini Baltimaades. Eesti majanduskasv oli riikide võrdluses peale Läti ja Leedut kolmandal kohal ning 3,2% suurem kui 2011. aastal. Jooksevhindades oli SKP 2012. aastal 17,0 miljardit eurot.

Aasta esimeses kolmes kvartalis toetas Eesti majanduskasvu kõige rohkem ehituse tegevusala. Ehitusturu kasvu vedasid hoonete remondi- ja rekonstrueerimistööd ning rajatiste ehitus. Seda eelkõige tänu valitsemis-sektori hoonete renoveerimistöole, mida tehti saastekvootide müügist saadud summa eest. Neljandas kvartalis tõusis majanduskasvu suurimaks mootoriks veonduse ja laonduse tegevusala.

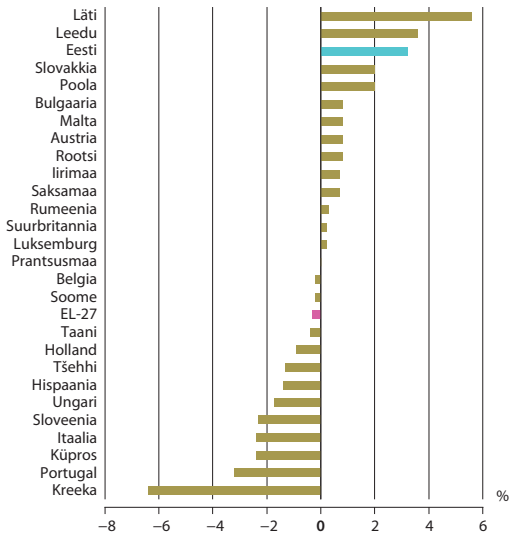
Eelmisel kahel aastal tingis SKP kasvu eeskätt töötleva tööstuse tegevusala lisandväärtuse suurenemine. 2012. aastal aga pidurdas töötlev tööstus SKP kasvu oluliselt, mille peamine põhjus oli arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete ning toiduainete tootmise tegevusalade lisandväärtuse kahanemine.

Majanduskasvu toetas oluliselt sisemajanduse nõudlus, mis kasvas 8%. Enim mõjutas sisemajanduse nõudlust kapitali kogumahutus, mis kasvas 21%. Põhiliselt suurendasid kapitali kogumahutust nii ettevõtete kui ka valitsemissektori investeeringud hoonetesse ja rajatistesse. Ettevõtete tooraine varud vähenesid. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused suurenesid 4% esmajoones seetõttu, et kasvas alkohoolsete jookide tarbimine, sõidukite ostmine ja isiklike transpordivahendite eksploatatsioon (nt autokütuse ja varuosade ostmine).

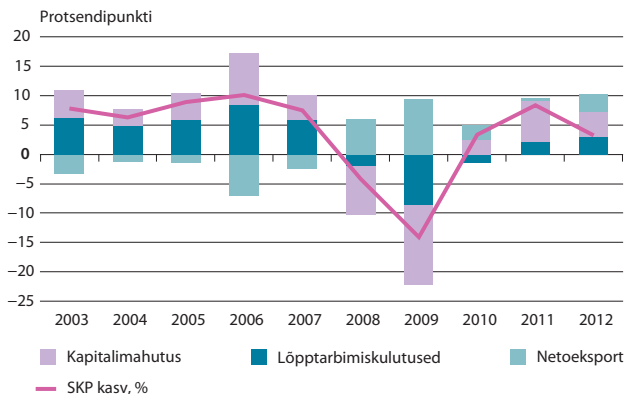
Kaupade ja teenuste eksport suurenes 2012. aastal hindade mõju arvestades 6%. Kaupade eksport kasvas 7%, mida mõjutas enim arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete väljaveo kasv neljandas kvartalis. Kaupade ja teenuste sissevedu suurenes 9%. Enim mõjutas kaupade ja teenuste impordi masinate ja seadmete, elektriseadmete ning arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete sissevedu. Netoeksporti ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi saldo suhe SKP-sse oli 2012. aastal 0,5%.

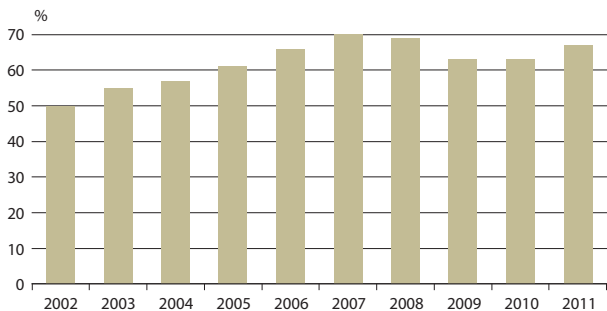
SKP reaalkasv Euroopa Liidus, 2012

Panus SKP kasvu, 2003–2012

Eesti SKP elaniku kohta ostujõu standardi järgi (EL-27 = 100), 2002–2011

MÕISTED

Ostujõu standard – Eurostati arvutatav ühik, mis elimineerib riikide hinnataseme erinevused

SKP tegevusala järgi ja tarbimise komponendid, 2012

	Jooksev- hinnas, miljonit eurot	Reaal- kasv, %
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	540,7	13,1
Mäetööstus	212,2	-7,9
Töötlev tööstus	2 357,3	-3,5
Elektrienergia ja gaasiga varustamine	558,6	6,8
Veevarustus; jäätmekäitlus	157,5	3,2
Ehitus	1 097,0	14,3
Hulgi- ja jaekaubandus	1 648,2	2,9
Veondus ja laondus	1 248,3	5,3
Majutus ja toitlustus	253,3	7,3
Info ja side	782,9	13,5
Finants- ja kindlustustegevus	483,8	1,3
Kinnisvaraalane tegevus	1 488,7	-2,1
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	680,4	3,1
Haldus- ja abitegevused	652,7	8,6
Avalik haldus ja riigikaitse	993,9	1,8
Haridus	679,6	0,7
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	537,7	1,3
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	212,1	3,0
Muud teenindavad tegevused	153,0	9,7
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	14 738,0	3,2
Neto-tootemaksud	2 260,2	3,2
SKP TURUHINDADES	16 998,2	3,2
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	8 567,3	4,5
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	3 339,0	4,0
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluse ta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	236,5	3,0
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	4 246,8	20,9
Varude muutus	449,6	..
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	16 839,2	7,6
Kaupade ja teenuste eksport	15 715,5	5,6
Kaupade ja teenuste import	15 631,4	9,1

10 Rahandus

Eesti 2012. aasta riigieelarve tulud ja kulud olid vastavalt 6,4 ja 6,5 miljardit eurot. Riigieelarvetulusid laekus 103,4% ja kulusid tehti 95,7% planeeritud eelarve mahust. Võrreldes 2011. aastaga kasvasid tulud 9% ja kulud 5% võrra.

Põhiline riigieelarve tuluallikas on mitmesuguste maksude laekumine, sealjuures suurimat tulu annavad sotsiaalmaks (30% eelarve tuludest), käibemaks (23%) ja aktsiisimaksud (12%). Võrreldes eelmise aastaga kasvas kõikide suuremate maksude laekumine riigieelarvesse. Sotsiaalmaksu laekus 1,9 miljardit eurot, mis oli 7% rohkem kui aasta varem. Tulumaksu laekus kokku 518,6 miljonit eurot, mis ületas eelarves planeeritud summat ligi kümnendiku võrra. Ettevõtte tulumaksu laekus 252,4 miljonit eurot ehk 114% eelarvest. Füüsilise isiku tulumaksu laekus eelarvesse 266,2 miljonit eurot, mis oli 105% planeeritud summast. Käibemaksu laekus 1,5 miljardit eurot ehk 104% eelarves ette nähtud summast. Mittermaksulised tulud (kaupade ja teenuste müük, tulu varadelt, toetused jmt) hõlmasid riigieelarve tuludest ligi 26% ehk 1,6 miljardit.

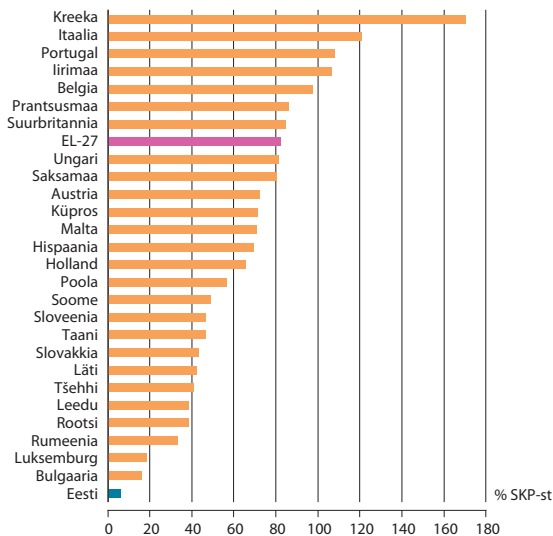
Suurima osa ehk 76% riigieelarve kuludest moodustasid eraldised, mille rahaline maht oli 4,9 miljardit eurot. Tegevuskulud hõlmasid 17,2% ning varade soetamine ja renoveerimine 5,7% kulude kogumahust.

Eestisse 2012. aastal tehtud välismaiste otseinvesteeringute puhul on eelistatumad tegevusalad finants- ja kindlustustegevus, töötlev tööstus ja kinnisvara. Umbes 50% otseinvesteeringutest on teinud Rootsi ja Soome investorid. Otseinvesteeringute positsioon 2012. aasta 4. kvartalis oli 14,3 miljardit eurot, mis on 1,5 miljardi võrra rohkem kui eelmise aasta samas kvartalis.

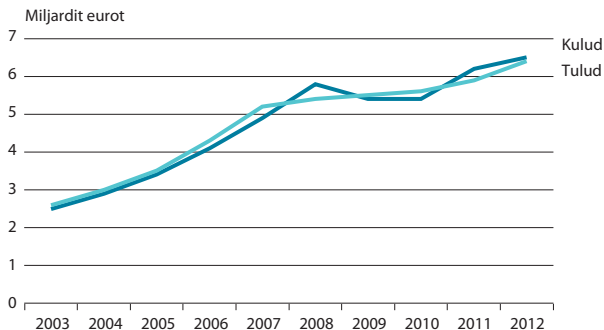
Välismaale tehtud Eesti otseinvesteeringute positsioon on 2012. aastal võrreldes varasema aastaga oluliselt suurenenud. Välismaale otseinvesteeringute tegemisel eelistati kõige rohkem veondust ja laondust, kutse-, teadus- ja tehnikategevust ning finants- ja kindlustustegevust. Eesti investorid investeerisid 2012. aastal kõige rohkem Kuprosole (kaks korda rohkem võrreldes eelneva aastaga), ning Lätti ja Leetu.

Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidus, 2011

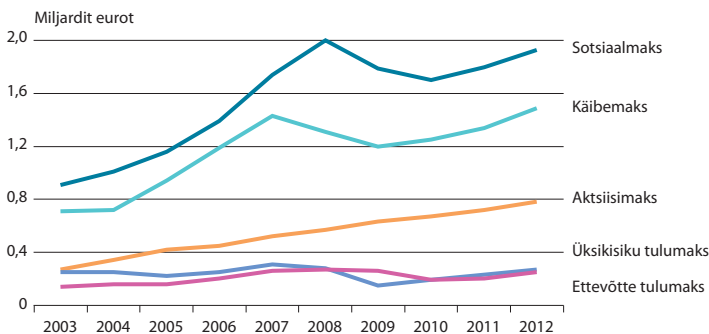

Riigieelarve kassaline täitmine, 2003–2012^a

^a Aastate 2003–2010 kulud sisaldavad finantstehingute kulusid

Maksude laekumine riigieelarvesse, 2003–2012

Riigieelarve tulud, 2012

	Eelarve, miljonit eurot	Tulud, miljonit eurot	Täitmine, %
Tulud kokku	6 218,7	6 427,2	103,4
Maksud ^a	4 668,5	4 778,3	102,4
sotsiaalmaks	1 923,9	1 932,7	100,5
käibemaks	1 435,7	1 493,7	104,0
aktsiisimaksud	776,7	776,2	99,9
alkoholiaktsiis	192,3	195,3	101,5
tubakaaktsiis	169,0	158,3	93,6
kütuseaktsiis	382,0	389,8	102,0
tulumaks	475,4	518,6	109,1
Kaupade ja teenuste müük	113,8	140,7	123,6
Toetused	1 153,9	1 216,2	105,4
Materiaalsete ja immateriaalsete varade müük	22,1	31,1	140,3
Tulud varadelt	206,1	207,8	100,8
Muud tulud	54,2	53,1	98,0

^a Maksud koos ettemaksukonto muutusega

Riigieelarve kulud, 2012

	Eelarve, miljonit eurot	Kulud, miljonit eurot ^a	Täitmine, %
Kulud kokku	6 766,0	6 474,6	95,7
Eraldised	5 184,7	4 928,2	95,1
Tegevuskulud	1 109,2	1 111,4	100,2
Muud kulud	96,6	65,9	68,2
Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	375,4	369,1	98,3

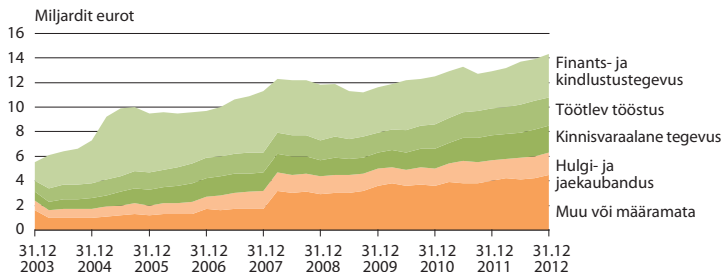
^a Kassaline täitmine, ei sisalda finantstehingute kulusid

Otseinvesteeringute positsioon tegevusalade järgi, 31. detsember 2012

Tegevusala	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
Välisriikide otseinvesteeringud Eestis kokku	14 268,6	100,0
Finants- ja kindlustustegevus	3 478,6	24,4
Töötlev tööstus	2 335,4	16,4
Kinnisvaraalane tegevus	2 212,8	15,5
Hulgi- ja jaekaubandus	1 786,1	12,5
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 296,9	9,1
Veondus ja laondus	886,3	6,2
Haldus- ja abitegevused	425,7	3,0
Muu või määramata	1 846,8	12,9
Eesti otseinvesteeringud välisriikides kokku	4 389,5	100,0
Veondus ja laondus	1 231,0	28,0
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	863,8	19,7
Finants- ja kindlustustegevus	744,0	16,9
Kinnisvaraalane tegevus	573,6	13,1
Hulgi- ja jaekaubandus	313,3	7,1
Töötlev tööstus	172,0	3,9
Elektrienergia ja gaasiga varustamine	107,1	2,4
Muu või määramata	384,7	8,8

Otseinvesteeringute positsioon tegevusalade järgi, 2003–2012

Välisriikide otseinvesteeringud Eestis

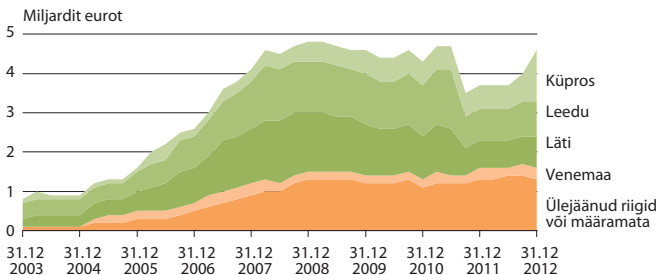

Otseinvesteeringute positsioon riigiti, 31. detsember 2012

Riik	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
Välisriikide otseinvesteeringud Eestis kokku	14 268,6	100,0
Rootsi	3 940,7	27,6
Soome	3 326,7	23,3
Holland	1 477,5	10,4
Norra	675,2	4,7
Venemaa	649,6	4,6
Leedu	440,5	3,1
Küpros	410,3	2,9
Ülejäänud riigid või määramata	3 348,1	23,5
Eesti otseinvesteeringud välisriikides kokku	4 389,5	100,0
Küpros	1 258,7	28,7
Leedu	867,8	19,8
Läti	755,3	17,2
Venemaa	252,4	5,8
Soome	240,5	5,5
Ukraina	238,6	5,4
Holland	126,6	2,9
Ülejäänud riigid või määramata	649,6	14,8

Otseinvesteeringute positsioon riigiti, 2003–2012

Eesti otseinvesteeringud välisriikides

Väliskaubandus

2012. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 12,5 miljardi euro väärtuses ning imporditi Eestisse 13,8 miljardi euro eest. 2012. aasta kaubavahetus ületas ka senise kõrgeima ehk 2011. aasta taseme, mil eksport oli 12 ja import 12,7 miljardit eurot. 2011. aastaga võrreldes kasvas eksport 4% ning import 8%, mis on aga oluliselt aeglasem kui 2011. aastal, mil kumbki kaubavoog suurenes 37%.

Kaubavahetuse puudujääk oli 2012. aastal 1,2 miljardit eurot ja see oli 1,7 korda suurem kui 2011. aastal, mil puudujääk oli 0,7 miljardit eurot. Suurim puudujääk oli transpordivahendite kaubavahetuses (0,6 miljardit eurot), suurim ülejääk puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodete (sh mööbel) kaubavahetuses.

2012. aastal viidi Eestist enim välja masinaid ja seadmeid (29% Eesti koguekspordist), mineraalseid tooteid, sh bensiin, põlevkiviõli ja elektrienergia (15%) ning põllumajandussaaduseid ja toidukaupasid (9%). Samu kaupu ka imporditi enim: masinaid ja seadmeid 29%, mineraalseid tooteid 16% ning põllumajandussaadusi ja toidukaupu 10% Eesti koguimpordist.

Eesti koguekspordis oli Euroopa Liidu (EL-27) osatähtsus 2012. aastal 66%, euroala (EA-17) osatähtsus 28% ning Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riikide osatähtsus 15%. Peamised ekspordi sihtriigid olid Rootsi (16% Eesti koguekspordist), Soome (15%) ja Venemaa (12%).

Kogu Eesti sisseveost moodustas import Euroopa Liidu riikidest 80%, euroalast 37% ja SRÜ riikidest 10%. Eestisse toodi kaupu peamiselt Soomest (14% Eesti koguimpordist), Saksamaalt ja Rootsist (mõlemad 10%).

Eesti osatähtsus Euroopa Liidu koguekspordis kui ka -impordis oli 2012. aastal 0,3%. Nii eksport- kui importkäibe poolest edestas Eesti Lätit, Maltat ja Küproost. Eesti eksport ühe elaniku kohta oli 2012. aastal 9370 eurot, mis ületas veidi ka Euroopa Liidu riikide keskmist (8956 eurot). Samuti oli EL-i keskmisest (9006 eurot) suurem Eesti import ühe elaniku kohta – 10 275 eurot.

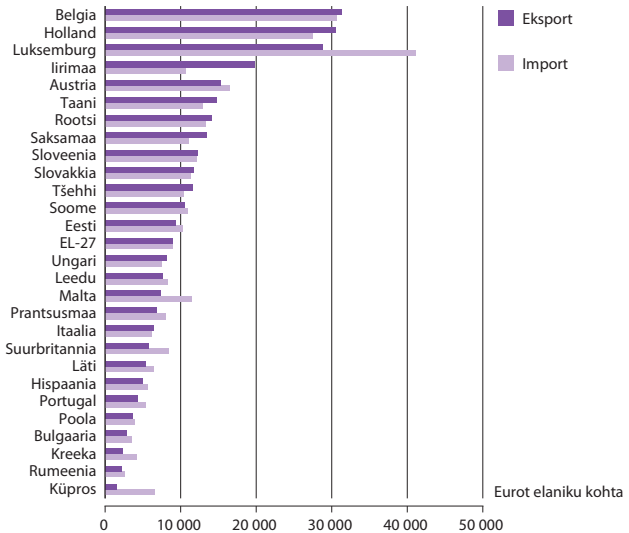
MÕISTED

Ekspord – Eestis toodetud (sh allhange) kaupade väljavedu, re-eksport, tarded välismaa laevadele ja lennukitele.

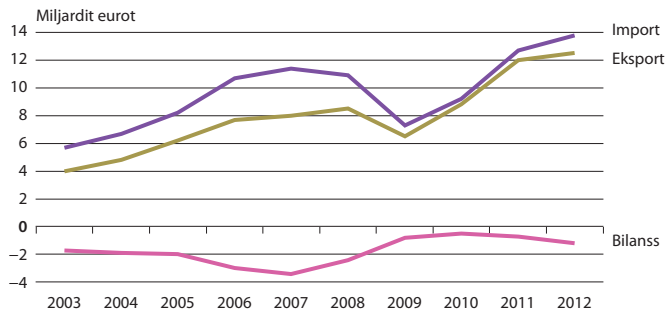
Import – kaupade sissevedu Eestisse (sh allhange) nii sisetarbimiseks kui välismaale re-eksportiks.

Ekspordis ja impordis ei kajastu teenused ega transiit

Eksport ja import Euroopa Liidus, 2012

Eksport, import ja bilanss, 2003–2012

Eksport ja import riigiti, 2012

Riik	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
EKSPORT KOKKU	12 549,5	100,0
Rootsi	1 997,8	15,9
Soome	1 823,3	14,5
Venemaa	1 515,4	12,1
Läti	1 096,8	8,7
Leedu	675,3	5,4
Ameerika Ühendriigid	584,6	4,7
Saksamaa	565,9	4,5
Norra	421,7	3,4
Holland	307,0	2,4
Taani	297,7	2,4
Muud riigid	3 264,0	26,0
IMPORT KOKKU	13 761,8	100,0
Soome	1 981,1	14,4
Saksamaa	1 410,1	10,2
Rootsi	1 400,1	10,2
Läti	1 315,6	9,6
Leedu	1 182,8	8,6
Venemaa	933,2	6,8
Poola	868,6	6,3
Holland	526,1	3,8
Suurbritannia	525,0	3,8
Hiina	479,4	3,5
Muud riigid	3 139,8	22,8

Eksport ja import kaubajaotise järgi, 2012

Kaubajaotis kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
EKSPORT KOKKU	12 549,5	100,0
Masinad ja seadmed (XVI)	3 593,0	28,6
Mineraalsed tooted (V)	1 873,4	14,9
Põllumajandussaadused ja toidukaubad (I–IV)	1 174,1	9,4
Metall ja metalltooted (XV)	1 041,2	8,3
Puit ja puittooted (IX)	930,7	7,4
Mitmesugused tööstustooted (XX)	828,7	6,6
Keemiatööstuse tooraine ja tooted (VI)	647,0	5,2
Transpordivahendid (XVII)	624,0	5,0
Plastid ja plasttooted (VII)	382,7	3,1
Tekstiil ja tekstiiltooted (XI)	357,3	2,8
Paber ja pabertooted (X)	316,7	2,5
Muu	780,7	6,2
IMPORT KOKKU	13 761,8	100,0
Masinad ja seadmed (XVI)	3 921,9	28,5
Mineraalsed tooted (V)	2 137,2	15,5
Põllumajandussaadused ja toidukaubad (I–IV)	1 360,8	9,9
Transpordivahendid (XVII)	1 267,5	9,2
Keemiatööstuse tooraine ja tooted (VI)	1 130,6	8,2
Metall ja metalltooted (XV)	1 068,9	7,8
Plastid ja plasttooted (VII)	670,7	4,9
Tekstiil ja tekstiiltooted (XI)	557,4	4,1
Puit ja puittooted (IX)	325,3	2,4
Mitmesugused tööstustooted (XX)	280,2	2,0
Paber ja pabertooted (X)	238,3	1,7
Muu	803,0	5,8

12 Tööstus

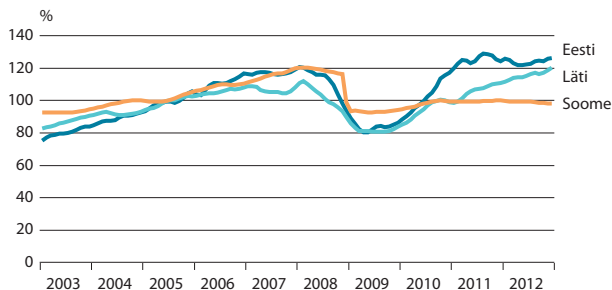
Eesti töötlevat tööstust mõjutas 2008.–2009. aastal olulisel määral globaalne majanduskriis. Pärast seda hakkas toodang tänu tugevale ekspordile kiirelt taastuma. Tööstustoodangu kasv jätkus kuni 2011. aasta lõpuni. 2012. aasta esimesel poolel kasvutempo aeglustus ning aasta kokkuvõttes jäi tööstustoodangu maht eelneva aasta tasemele, seda vaatamata elektroonikatööstuse tootmismahdade taastumisele aasta viimasel poolel.

Aeglustumise peamised põhjused olid eelneva aasta kõrge võrdlusbaas ning välisnõudluse järk-järguline halvenemine.

Välisturu osatähtsus kogu töötleva tööstuse müügist oli 2012. aastal üle 70% nagu ka eelneval aastal. Ekspordi kasv eelneva aastaga võrreldes ulatus 4%-ni. Nõudlus kodumaisel turul jäi 2012. aastal mõnevõrra nõrgemaks kui 2011. aastal – siseturule müüdi 2012. aastal 1% vähem toodangut kui aasta varem.

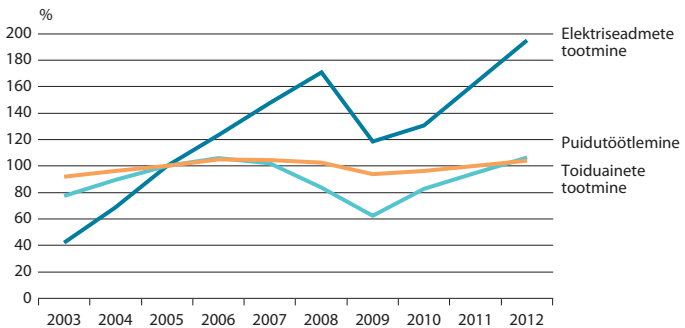
2012. aastal ületas tööstustoodang eelmise aasta taseme ligi pooltes tööstusharudes. Positiivselt mõjutasid toodangu kasvu suurema osatähtsusega tööstusharud – puidutöötlemine, toiduainete- ja elektriseadmete tootmine, kus toodang suurenes võrreldes 2011. aastaga vastavalt 2%, 1% ja 5% võrra. Negatiivselt mõjutas toodangu kasvu langus metalltoodete, kemikaalide, mööbli ja mootorsõidukite tootmises.

Eesti ja lähiriikide töötleva tööstuse toodangu trendid, 2003–2012
(2005 = 100)

Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2003–2012^a (2005 = 100)

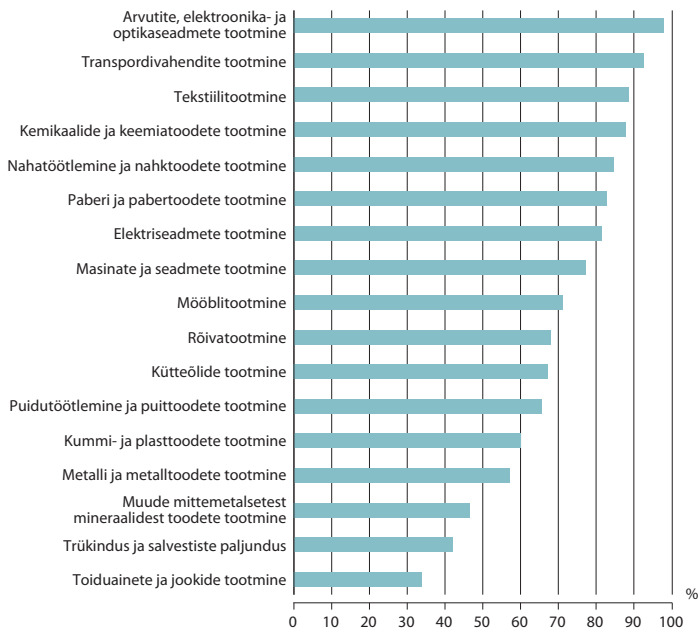

^a 2012. aasta kohta kiirstatistika andmed

Tööstustoodang tegevusala järgi, 2011

	Toodang, miljonit eurot	Osatähtsus, %
KOKKU	10 105	100,0
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	695	6,9
Mäetööstus	346	3,4
Töötlev tööstus	9 064	89,7
toiduainete tootmine	1 084	10,7
joogitootmine	167	1,7
tekstiilitootmine	229	2,3
rõivatootmine	136	1,3
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	33	0,3
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	1 227	12,1
paberi ja pabertoodete tootmine	197	2,0
trükindus ja salvestiste paljundus	195	1,9
kütteõlide tootmine	245	2,4
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	454	4,5
kummi- ja plasttoodete tootmine	299	3,0
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	335	3,3
metalli ja metalltoodete tootmine	991	9,8
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	1 625	16,1
elektriseadmete tootmine	463	4,6
masinate ja seadmete tootmine	282	2,8
transpordivahendite tootmine	369	3,7
mööblitootmine	364	3,6
muu	369	3,6

Ekspordi osatähtsus töötleva tööstuse toodangu müügis, 2011

13 Põllumajandus

Eestis toodeti 2011. aastal 771 600 tonni teravilja ehk 14% rohkem kui eelmisel aastal. 1. juulist 2011 kuni 30. juunini 2012 kestnud majandusaastal oli impordi osatähtsus ressursis 17%, ekspordi osatähtsus 30%. Kogu teravilja kogusest oli nisu import 33% ja eksport 45%.

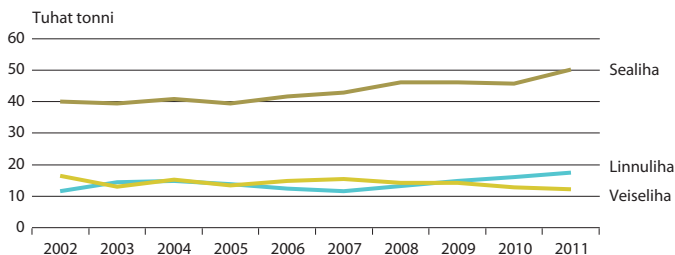
Kartuli kasvupind oli 2011. aastal 9200 hektarit ning saak 164 700 tonni. Impordi osatähtsus ressursis jäi eelmise aasta tasemele (15%), ekspordi osatähtsus vähenes 3%-ni.

Rapsi ja rüpsi kasvupind oli 2011. aastal 89 000 hektarit ning saak 144 200 tonni.

Veiste arv võrreldes 2010. aastaga oluliselt ei muutunud, kuid piimalehmade arv vähenes 1% võrra. Vähenes ka sigade, hobuste ja lindude arv, kuid lammaste ja kitsede arv suurenes. Lihatoodang oli 2011. aastal 80 600 tonni. 62% lihatoodangust moodustas sealih, 22% linnuliha ja 15% veiseliha. Kogu liharessursist oli 45% liha ja elusloomade import, 37% vastav eksport. Sealih ja elussigade osatähtsus kogu liha ja elusloomade impordis oli 49% ning ekspordis 67%.

Kuigi piimalehmade arv väheneb jätkuvalt, on keskmine piimatoodang lehma kohta pidevalt suurenenud. 2011. aastal oli piimatoodang 693 000 tonni. Värske piima toodete ressursis moodustas import 5% ja eksport 11%, juustu eksporditi kordades rohkem kui imporditi. Munatoodang on kolmel viimasel aastal kasvanud. 2011. aastal toodeti 183,8 miljonit muna. Munade 2011. aasta ressursist oli import 43% ja eksport 15%.

Lihatoodang, 2002–2011

Teravilja ning kartuli ressurss ja kasutamine, 2011/2012 (tuhat tonni)

	Nisu	Oder	Rukis	Kartul
Saak	360,2	295,0	31,0	164,7
Import	50,8	50,0	17,4	28,7
Ressurss/kasutamine	411,0	345,0	48,4	193,4
Eksport	125,1	105,3	21,6	5,4
Varude muutus	18,6	-12,6	-0,6	5,2
Tarbimine kokku	267,3	252,3	27,4	182,8

Liha ressurss ja kasutamine, 2011 (tapakaalus, tuhat tonni)

	Liha kokku	Veiseliha	Sealiha	Linnuliha
Toodang	83,1	12,3	50,4	17,4
Elusloomade import	0,3	0,2	0,0	0,1
Liha import	68,0	7,3	33,2	22,2
Ressurss/kasutamine	151,4	19,8	83,6	39,7
Elusloomade eksport	17,4	1,3	16,0	0,0
Liha eksport	39,1	3,4	21,9	10,9
Varude muutus	-3,1	-0,2	-1,9	-0,7
Tarbimine kokku	98,0	15,3	47,6	29,5

Piima ja piimatoodete ning munade ressurss ja kasutamine, 2011 (tootekaalus, tuhat tonni)

	Värske piima tooted	Või	Juust	Munad ^a
Toodang	181,0	6,2	40,8	11,5
Import	9,2	0,5	3,3	8,6
Ressurss/kasutamine	190,2	6,7	44,1	20,1
Eksport	20,8	1,4	16,9	3,0
Varude muutus	0,3	0,0	0,2	0,0
Tarbimine kokku	169,1	5,3	27,0	17,1

^a Ühe muna arvestuslik kaal on 62,5 grammi

14 Energeetika

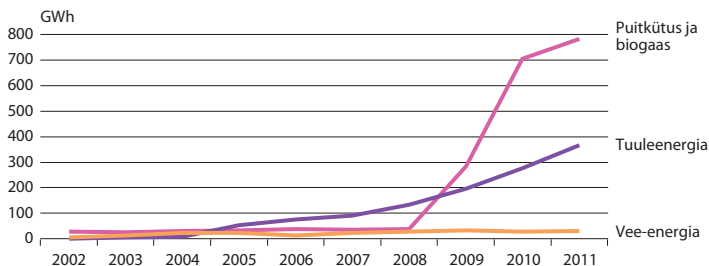
2012. aastal toodeti Eestis elektrit 12 TWh, mis on ligi 7% vähem kui 2011. aastal. Tootmise languse peamised põhjused olid ekspordi langus ja soodsamad elektrienergia impordivõimalused Põhjamaadest. Import Soomest moodustas mullu kogu impordist ligi 60% ja sealt imporditi aastatagusega võrreldes elektrit üle kolme korra rohkem. Kuigi Eesti ekspordib elektrit endiselt suures koguses, vähenes elektrienergia ekspord 2011. aastaga võrreldes kokku ligi 6%.

Eestis tarbiti mullu 8,7% rohkem elektrit kui 2011. aastal, kogutarbimine oli 7,8 TWh. Elektritarbimise kasvu peamine põhjus oli majanduse elavnemine ja talveperioodi keskmisest madalam õhutemperatuur.

Viimasel aastakümnel on jõudsalt kasvanud taastuvatest allikatest elektri tootmine. Kui 2007. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises vaid 1,5%, siis 2009. aastal 6,2% ja 2011. aastal 12,7%. Puidultöötavate koostootmisjaamade töölerakendamine on kasvatanud biomassist toodetud elektri osatähtsust kahe kolmandikuni kogu taastuvelektri toodangust.

Aasta-aastalt on suurenenud ka tuule- ja vee-energia tootmine. 2012. aastal kasvas nii tuule- kui ka vee-energia toodang 2011. aastaga võrreldes rohkem kui 30%. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt on mõnevõrra vähendanud jäätmehahuka põlevkivi osatähtsust elektritootmises. Kui 2008. aastal toodeti põlevkivist 91% elektrist, siis 2011. aastal 84%. Eesti taastuvelektri toodangu osatähtsus võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on siiski veel väike.

Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest, 2002–2011

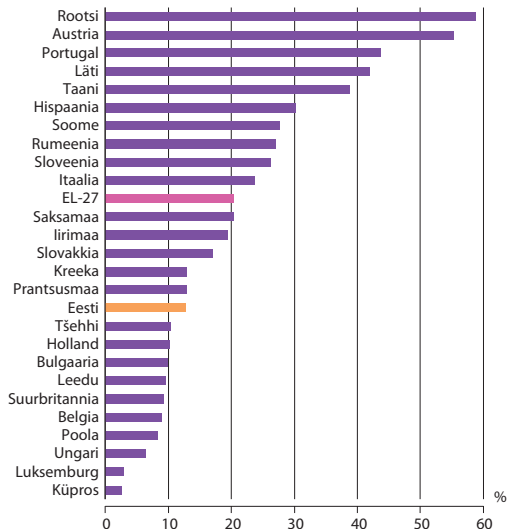

Elektrienergia tootmine ja tarbimine, 2011–2012 (gigavatt-tundi)

	2011	2012 ^a	Muutus, %
Brutotootmine	12 893	12 012	-6,8
Netotootmine	11 667	10 898	-6,6
Import	1 690	2 710	60,4
Läti	815	554	-32,0
Leedu	374	545	45,7
Soome	501	1 611	221,6
Tarbimine	7 155	7 775	8,7
Kadu	949	883	-7,0
Eksport	5 252	4 950	-5,8
Läti	2 084	2 500	20,0
Leedu	1 482	2 022	36,4
Soome	1 686	428	-74,6

^a Esialgused andmed

Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest Euroopa Liidus, 2011

15 Innovatsioon

2010. aasta innovatsiooniuuringu (Community Innovation Survey) andmed näitasid, et Eesti kuulub jätkuvalt ettevõtete uuenduslikkusest Euroopa Liidu juhtriikide hulka – seda nii uuenduslike ettevõtete osatähtsuse, innovatsioonikoostöö kui ka innovatsioonikulutuste ja müügitulu suhte järgi. Euroopa Liidu pingerida uuenduslike ettevõtete osatähtsuse järgi oli 2010. aastal järgmine: Saksamaa 79,3%, Luksemburg 68,1%, Belgia 60,9%, Portugal 60,3%, Rootsi 59,6%, Iirimaa 59,5% ja Eesti 56,8%. Võrreldes 2008. aastaga oli Eesti siiski sammukese taganenud – kuuendalt positsioonilt seitsmendaks.

Tehnoloogiliselt innovaatilised ettevõtted võtsid vaatlusvahemiku aastate kestel mitteinnovaatilistest mitu korda sagedamini ette organisatsiooni- või turundusuuenduse. Viimati oli erinevus täpselt kolmekordne: aastatel 2008–2010 oli mittetehnoloogilist uuendust rakendanud 57% tehnoloogiliselt innovaatilisi ettevõtteid ja vaid 19% tehnoloogiliselt mitteinnovaatilisi ettevõtteid.

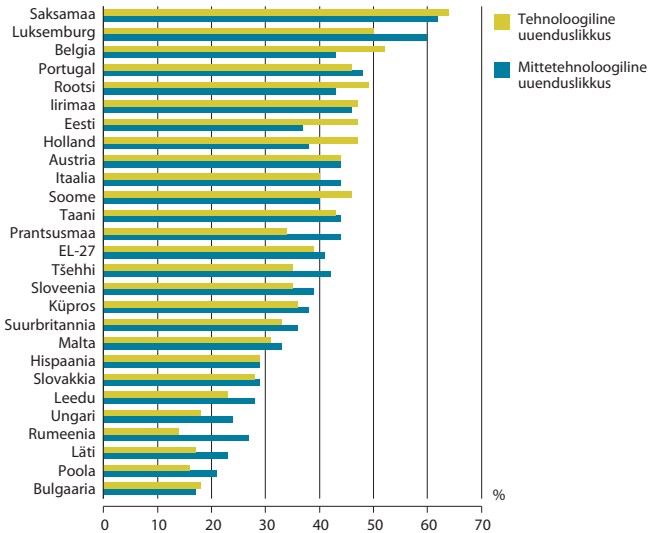
Uuenduslike ettevõtete osatähtsus tegevusalati, 2010^a

Tegevusala	Kokku, %	Tehnoloogiliselt uuenduslikud, %	Organisatsiooni- või tu- rundusuuendustega, %
KOKKU	56,8	46,7	36,8
Tööstus (v.a ehitus)	60,1	52,5	36,3
mäetööstus	56,9	47,8	24,9
töötlev tööstus	61,0	53,1	37,4
elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine	50,2	48,4	32,7
veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	53,0	48,1	24,5
Teenindus (uuringuga hõlmatud)	53,4	40,5	37,3
hulgikaubandus	55,4	37,3	38,8
veondus ja laondus	45,5	32,6	29,2
info ja side	70,1	64,6	55,0
finants- ja kindlustustegevus	73,3	69,2	62,7
arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs	39,4	33,6	21,6

^a Kümne ja enama hõivatuga ettevõtted

Uuenduslike ettevõtete osatähtsus Euroopa Liidus, 2010^a

^a Kreeka andmed puuduvad

16 Infotehnoloogia

Interneti kasutamine on tänapäeval nii levinud, et seda peetakse juba osaks inimõigustest. Järjest endastmõistetavamaks peetakse interneti kasutamist ka liikvel olles – väljaspool kodu ja töökohta – seda eriti nooremate inimeste hulgas. Lisaks asukohaga seotud juhtmevabale internetiühendusele, nagu WiFi, on järjest suuremat populaarsust kogunud ka mobiilside võrgu kaudu pakutav internetiühendus. Eestis on liikvel olles internetti kasutanuid veidi rohkem kui Euroopas keskmiselt (vastavalt 37% ja 32% 16–74-aastastest).

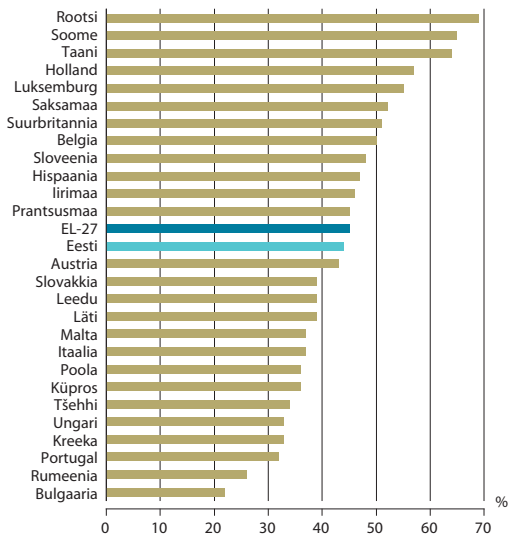
Eesti internetikasutajate hulgas on enim kasutatud e-teenus veebiväljaannete lugemine (91% internetikasutajatest), millele järgnevad e-posti kasutamine (90%), toodete ja teenuste kohta info otsimine (89%) ning internetipangandus (87%). Väga populaarsed on ka interneti kaudu helistamine, sotsiaalmeedia ja meelelahutus (mängude, piltide, filmide, muusika allalaadimine), milleks on internetti kasutanud rohkem kui pool internetikasutajatest. Veebiväljaannete lugemine, internetipangandus ja interneti kaudu helistamine on Eestis oluliselt laiemalt levinud kui EL-is keskmiselt. Oluliselt vähem levinud on reseiteenuste kasutamine ja internetikaubandus.

Kodus on internetiühendus kolmveerandil leibkondadest, 74%-l on interneti lairibaühendus (DSL, kaabel-TV, 3G mobiilne internet jne). Vähemalt kahe täiskasvanu ja lastega leibkondadest oli kodune internetiühendus peaaegu kõigil, üksi elavatest täiskasvanutest 58%-l, mis on kümme protsendipunkti rohkem kui eelmisel aastal. Koduse internetiühenduse puudumise peamise põhjusena märkisid leibkonnad vähest interneti kasutamisoskust ja seadmete suurt kulu.

Kümne ja enama hõivatuga ettevõtete töötajatest kasutavad igapäevatöös arvutit ja internetti ligi pooled. Kui finants- ja kindlustusettevõtetes kasutavad arvutit enam-vähem kõik töötajad, siis põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi ning mäetööstuse ettevõtete töötajatest vaid viiendik. Peaaegu kõik kümne ja enama hõivatuga ettevõtted on kasutanud avaliku sektori e-teenuseid ja nendega rahule jäänud, viiendik on väga rahul. Ka ID-kaarti on 2012. aasta seisuga kasutanud enamik – üheksa ettevõtet kümnest, enim digitaalallkirja andmiseks.

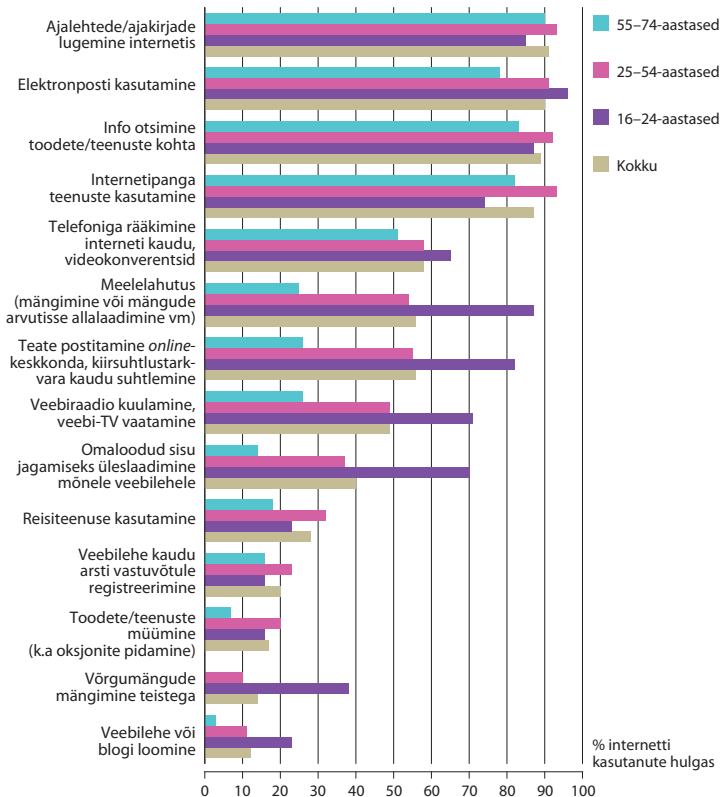

Internetiühendusega arvutit kasutavate hõivatute osatähtsus Euroopa Liidus, jaanuar 2012^a

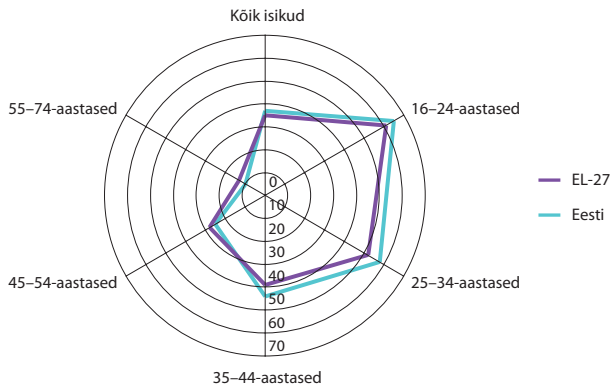

^a Hõlmatud on EMTAK 2008 tegevusalad C–N, ilma finants- ja kindlustustegevuse ning veterinaariata, kümne ja enam hõivatuga ettevõtted

Internetikasutajad vanusegrupi ja kasutuseesmärgi järgi, I kvartal 2012

Mobiilse seadme abil internetti kasutanud 16–74-aastaste isikute osatähtsus, I kvartal 2012 (protsenti)

Koduse internetiühendusega leibkondade osatähtsus, I kvartal 2012

Leibkonna tüüp	Internetiühendusega leibkondade osatähtsus, %	Lairiba-internetiühendusega leibkondade osatähtsus, %
Kõik leibkonnad	75	74
Üks täiskasvanu	59	58
Kaks täiskasvanut	70	69
Kolm või enam täiskasvanut	89	89
Üks täiskasvanu lastega	91	91
Kaks täiskasvanut lastega	97	96
Kolm või enam täiskasvanut lastega	97	96

17 Turism

Eesti majutusettevõtetes peatus 2012. aastal 2,8 miljonit sise- ja välituristi, mis on 4% rohkem kui aasta varem. Kümne aastaga on majutusettevõtetes peatunud turistide arv kahekordistunud. Samaselt eelmiste aastatega oli välituristide 2012. aastal turistide koguarvust kaks kolmandikku. 64% majusteenuseid kasutanud välituristidest saabus lähiriikidest – Soomest, Venemaalt ja Lätist. Vene turistide oli veel 2003. aastal vaid 3% välituristide üldarvust, 2012. aastal 14%. Läti turistide osatähtsus on sama ajaga suurenenud kahe protsendipunkti võrra.

Kuigi majutusettevõtetes peatus 2012. aastal 1,9 miljonit välituristi ehk rohkem kui ühelgi varasemal aastal, väisas Eestit mitmetest riikidest vähem turiste kui 2011. aastal. Nii saabus Suurbritanniast 22%, Rootsi ja Itaaliast kummaski 9% ning Norrast ja Poolast kummaski 6% vähem turiste. Samas Aasia ja Ameerika riikidest ning Austraaliast saabunud turiste peatus majutusettevõtetes enam kui 2011. aastal.

Kolmandik majutusettevõtete klientidest olid siseturistid. Majutusettevõtetes peatus 2012. aastal 966 000 siseturisti, mis on 5% rohkem kui 2011. aastal ning 2,3 korda enam kui 2003. aastal. 2012. aasta oli siseturismi rekordaasta.

Majutusettevõtetes majutatud elukohariigi järgi, 2012

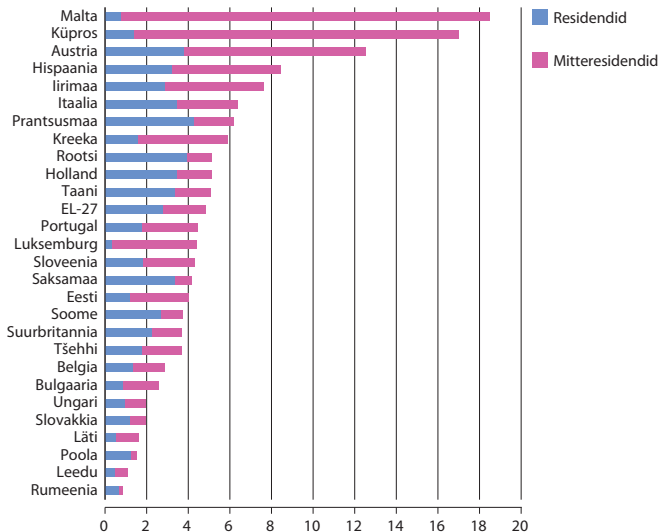
Riik	Majutatud	Ööbimised	Keskmiselt ööbimisi majutatu kohta
KOKKU	2 839 895	5 544 537	1,95
Eesti	966 376	1 721 498	1,78
Välituristid	1 873 519	3 823 039	2,04
Soome	829 225	1 651 965	1,99
Venemaa	266 192	593 783	2,23
Saksamaa	111 251	227 959	2,05
Läti	100 638	152 491	1,52
Rootsi	78 412	161 460	2,06
Suurbritannia	54 305	127 969	2,36
muud riigid	433 496	907 412	2,09

MÕISTED

Turismi intensiivsus – majutusettevõtetes ööbitud ööde arvu suhe riigi elanike arvu

Turismi intensiivsus Euroopa Liidus, 2011^a

^a 2011. aasta või viimased võimalikud andmed

18 Andmeallikad

Andmeallikad

Statistikaamet, Eurostat, Euroopa Ühenduse innovatsiooniuring, WHO (Maaailma Terviseorganisatsioon) Euroopa Regionaalbüroo andmebaas (HFA-DB), Tervise Arengu Instituut, Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut, Keskkonnateabe Keskus, Riigimetsa Majandamise Keskus ja Eesti Pank.

Veebilehekülgi Eesti kohta

Riigiportaal	www.eesti.ee
Presidendi kantselei	www.president.ee
Riigikogu	www.riigikogu.ee
Eesti Vabariigi Valitsus	www.valitsus.ee
Välisministeerium	www.vm.ee
Eesti Pank	www.eestipank.ee
Eesti Instituut	www.estinst.ee
Teabekogu Eestist	www.estonica.org
Turismiinfo	www.puhkaeestis.ee
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	www.eas.ee
Üldinfo Eesti kohta	www.estonia.eu
Eesti kultuurisündmuste kalender	www.kultuur.info
Arengufond	www.arengufond.ee
Eesti Rahvusraamatukogu	www.nlib.ee
Eesti Muuseumide Infokeskus	www.muuseum.ee
Statistikaamet	www.stat.ee

Märkide seletus

..	mõiste pole rakendatav
0,0	näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EA-17	Euroala 17 liikmesriiki

Euroopa Liidu (EL) riigid:

Austria, Belgia, Bulgaaria, **Eesti**, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala (EA) riigid:

Austria, Belgia, **Eesti**, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid:

Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, **Eesti**, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid:

Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

Statistikaamet on koostanud selle teatmiku koostöös Välisministeeriumiga

Koostanud Marika Kivilaid, Mihkel Servinski, Greta Tischler

Toimetanud: Helin Kapsta

Kujundanud: Maris Valk

Fotod: Scanpix

Kirjastanud Statistikaamet, Endla 15, 15174 Tallinn

Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Mai 2013

ISSN 1736-8677

ISBN 978-9985-74-527-4

Autoriõigus: Statistikaamet, 2013

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale